

ACC. N:R M. 12803:1-3.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *A. S. Larsson, Tjörnarps*
Härad: *S. Aska* Berättare: " " " "
Socken: *Flöja* Berättarens yrke: *kvantör o. folkskoll.*
Uppteckningsår: *1953* Född år *1871* i *Flöja*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Butikshandel på landsbygden. s. 1-3.

LuF 95.

ACC. N:R M. 12803:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jag minnes en mor Hallbäcks butik i min hemby. Det är från slutet av 1870-talet. "Boden", som den kallades, var av enklaste slaget och tämligen sotig med ~~ter~~rökta hyllor, på vilka man hade varor av olika slag. Bland dem intog gröna cikorierullar och sva-
velstickor ett ganska betydande inslag. På golvet i någon krok stod en
stod en spann, i vilken mor Hallbäck hade sirap, och i en låda,
som även stod på golvet, fanns kaksocker. På någon hylla hade hon
två "ankare", det ena innehållande tran och det andra ättika. Myc-
ket betydande varor voro tuggtobak, (grov rull) och röktobak, (F.H.
Kockum) samt snus, generalsnus (näsesnus) och luktsnus ("madsnus")
Att lukten i en sådan affär var hemsk, säger sig självt. Mor Hall-
bäck (hennes man var smed) hade många andra rara varor att sälja,
däribland lakritsstänger till 2 öre stycket, och vi barn voro na-
turligtvis mycket lyckliga, då vi kommo till henne och handlade och
därvid förärades en sådan stång lakrits.

Mor Hallbäck ägde affären och bodde i samma hus, i vilket af-
fären var belägen. Handelsrörelsen hos henne och säkerligen hos
många andra bedrevs som en bisyssla. Någon som helst utbildning hade inte ve
hade inte vederbörande handlande. Handlanden eller handlarskan
skilde sig inte från andra människor, vad klädedräkten beträffar,
Det gick utmärkt att stå innanför disken och sälja varor, då för-
säljaren hade stora träskor på fötterna; somliga försäljare hade
trätöfflor, vilket ju var något nättare.

Luf 95
/

ACC. N:R M. 12803:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hur det var med bokföringen på 1870-talet är mig obekant. Utanför ingången till butiken hade man ofta en skylt: "Handelsbod." Stundom kunde skylten bliva ganska löjlig. En fru Nilsson--även hon i min hemby-- hade bageri och skulle ha en skylt med "Bageri". En målare ordnade om det hela, men eftersom han var föga inne i ortigrafien stavade han bageri med två g, varför det blev "Baggeri". Skylten var uppspikad några veckor, men sedan togs den ned.

Fram på 1890-talet var förhållandet något bättre med "bodarna", men även då hade man på sina ställen åtskilliga varor i butiken, vilka knappt borde ha varit där, och det låg något i orden: "Så står du där bakom din smorde disk, fallera, och säljer peppar, tran och fisk, fallera!" Men på den tiden hade emellertid handlanden ganska ordnad bokföring: en kladd och en huvudbok, samt en bok, som upptog summorna för inköpen. Lanthandlandena köpte i allmänhet sina varor hos grosshandlandena. I min hemort köpte handlandena de flesta varorna hos grosshandlandena i Hälsingborg. Telefonen hade på 1890-talet inte "slagut igenom" på landet, och handlanden reste vanligtvis i väg till grosshandlanden för att göra inköp. Längre dröjde det dock inte, förrän handelsresandena började göra besök hos lanthandlandena, som genom dem gjorde inköp.

Personalbehovet var inte stort. I många affärer på landet var säkerligen inte omsättningen större än 8000 till 20000 kronor per år. Hade man en "butikspojke" någon städs, så hade han ingen betal-

ACC. N:R M. 12803:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ning till en början.

Handelsområdet var inte stort. I allmänhet omfattade det endast den by, i vilken butiken var. Snus, eikoria och kaksocker vor, som nämnt är, viktiga handelsvaror. Till jul köpte man ofta hem så många varor, att man redade sig för en längre tid framåt. Till de stora högtiderna var under alla förhållanden omsättningen störst. Till jul foro ofta far och mor till staden för att handla. det var, som om handlandens där hemma varor inte då hade dugt.

3

Både kontant handel och handel på kredit gjorde sig gällande. Naturligtvis funnos människor, som aldrig betalade de varor, som de köpt på kredit, och vad värre var, så ansågo de det inte alls skändligt. Många t.o.m. i ekonomiskt avseende väl situerade människor sluldsatte sig hos handlanden, men de betalade alltid efter någon tid, varför det ingalunda var skändligt att handla på kredit.

Inte ofta fanns mer än en handlande i en liten by, men där två förekommo, så naturligtvis blev det konkurrens. Den ene försökte att vara billigare än den andre, och mycket ofta undfägnades "mororna" *med* gott kaffe och goda kakor hos handlanden.

Hos en och annan handlande utdelades post på 1890-talet, men som sagt är, telefon fanns då inte hos många handlande på landet. Naturligtvis utlånades porslin ofta, då kalas hölls, och så göres det även år 1953

3